

Vastaus Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen tekoälyn hyödyntämisestä kunnan toiminnoissa

Kunnanhallitus 23.06.2025 § 212

Asian valmistelija:

Kunnanjohtaja Carita Maisila, p. 040 137 5121

Hallintojohtaja Marja Kärkkäinen, p. 044 078 4670

Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloite 16.6.2025:

”Voiko tekoälyn/AI:n uusilla työkaluilla tehostaa Mynämäen kunnan toimintoja - missä toiminnoissa, paljonko ja miten ne voidaan saavuttaa, mitä eettisiä kysymyksiä tulee esille?

Viimeisen parin vuoden aikana tekoäly ja sen uudet työkalut ovat olleet erittäin kuuma puheenaihe varsinkin teollisuudessa, rahoituslaitoksissa mutta myös julkisissa palveluissa. Myös monet meistä varmaan olemme kokeilleet jotakin tekoälyn työkaluja kuten ChatGPT, Chatbot ym. Useasti olemme huomanneet ja ihmetelleet, miten toimivia ja uskottavia vastauksia sieltä saamme.

Tekoälytoiminnat ja sen osaamisen kasvattaminen on monessa yrityksessä nostettu yhdeksi ydinkehittämisalueeksi. Uusia tekoälyn sovellutuksia julkaistaan jatkuvasti ja ne ovat entisiä versioista kehittyneempiä ja monipuolisempia ohjelmistopalveluja.

Mielestämme myös meidän Mynämäen kunnassa tulee tehdä selvitys, voidaanko uusilla tekoälyn työkaluilla saada lisää tehokkuutta kunnan monissa palveluprosesseissa kuten asiakaspalveluissa, lupaprosesseissa, sivistystoimen monissa tehtävissä, toimistotöissä. Selvitystyössä tulee arvioida tehostamispotentialiaali nykyiseen verrattuna ja mitä uutta osaamista ja koulutusta tarvitaan sekä mahdollinen lisäkustannusarvio, jos ja kun näitä uusia työkaluja käytetään. Tämä selvitys voidaan myös ottaa osaksi kunnan talouden tasapainottamisohjelmaa.

Tekoälyn käyttöön ja soveltamiseen liittyy myös monet esille tulevat eettiset kysymykset. Näitä ovat esimerkiksi, missä kunnan toiminnoissa tekoälyä on käytetty, siitä tulisi kertoa avoimesti, onko oikein käyttää tekoälyä päätöksenteossa ja missä päätöksissä, monet vastuukysymykset jne. Tiedämme, että Kuntaliitossa mm. tätä tekoälyn vaikutusta kunnan toimintoihin on jo selvitetty. Heiltä on varmaan saatavissa asiantuntemista tähän pohdintaan. Toivomme, että tämä selvitys valmistuisi v 2025 loppuun mennessä, koska tässä tekoälymaailmassa kehitys on erittäin nopeaa ja meidän on hyvä pitää itsemme ajantasalla tässäkin kehityksessä.”

Päätösehdotus
(kj):

Kunnanhallitus lähettää aloitteen johtoryhmälle valmisteltavaksi.

Päätös:

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

Asian valmistelija:

Hallintojohtaja Jere Markkanen, p. 040 190 6869

Tietohallintopäällikkö Tommi Kaskinen, p. 044 783 7263

ICT-asiantuntija Mika Ihanamäki, p. 050 478 3588

Keskustan valtuustoryhmä jätti valtuuston kokouksessa 16.6.2025 aloitteen tekoälyn hyödyntämisestä kunnan toiminnoissa.

Kunnanhallitus lähetti valtuustoaloitteen kokouksessaan 23.6.2025 johtoryhmän valmisteltavaksi.

Tiivistelmä

Oheinen tiivistelmä allaolevasta valmistelutekstistä on laadittu tekoälyä (Microsoft Copilot) hyödyntäen:

Mynämäen kunnassa tekoälyä ei ole aiemmin käytetty laajasti, mutta keväällä 2026 käyttöön otettu Microsoft-ympäristö mahdollistaa Copilotin kaltaisten työkalujen hyödyntämisen hallinnon arjessa esimerkiksi tekstien tuottamisessa, aineistojen analysoinnissa ja tiedonhaussa. Laajempi tekoälyn käyttöönotto kunnan päätöksenteossa ei kuitenkaan ole mahdollista ilman merkittävää ennakkodokumentointia, lainsäädännön edellyttämiä käyttöönottopäätöksiä ja erillisiä järjestelmäinvestointeja. Nykyiset järjestelmät eivät sisällä valmiita tekoälyrajapintoja, ja henkilötietoja tai salassa pidettäviä tietoja ei saa käsitellä avoimissa tekoälypalveluissa, mikä rajoittaa käyttöä. Kunnan taloustilanne ei myöskään mahdollista laajamittaisten automaattioratkaisujen hankintaa, mutta tekoäly on hyvä huomioida suunniteltaessa tulevia järjestelmähankintoja.

Selvityksen perusteella pienen kunnan kannalta on tällä hetkellä tarkoituksenmukaisinta hyödyntää kevyitä, kustannustehokkaita ratkaisuja, jotka tukevat henkilöstön päivittäistä työtä ilman suuria investointeja. Tekoälyä voidaan käyttää esimerkiksi tekstien luonnosteluun, tiivistämiseen, selkeyttämiseen ja dokumenttien oikolukuun, kunhan henkilöstö saa riittävän koulutuksen ja tietosuoja huomioidaan. Opetustoimessa tekoälyä hyödynnetään jo oppimisen työkaluna erillisen ohjeistuksen mukaisesti, ja tavoitteena on vahvistaa sekä henkilöstön että oppilaiden tulevaisuuden työelämässä tarvittavia tekoälytaitoja.

Tekoälyn käytön nykytilanne ja tausta

Tekoälyä ei ole laajamittaisesti aiemmin hyödynnetty Mynämäen kunnan toiminnoissa. Yksittäiset työntekijät ovat saattaneet hyödyntää tekoälyä esimerkiksi tekstintuotossa, aineistojen oikoluvussa tai esimerkiksi Excel-taulukoiden formatoinnissa ja laajojen numeroaineistojen analysoinnissa. Lisäksi opetustoimessa opettajilla on ollut käytössä Googlen tekoälyohjelmistoja. Tekoälyn käytöstä opetuksessa on laadittu erillinen ohjeitus opettajille.

Kunnan hallinnon osalta Mynämäen kunta on keväällä 2026 siirtynyt Google-ympäristöistä Microsoft-ympäristöön ja hyödyntää hallinnon toiminnassa jatkossa Microsoftin lisenssejä. Tämä tarkoittaa sitä, että kunnan työntekijöillä on jatkossa käytössään myös Microsoftin Copilot -tekoälysovelluksen perusversio. Kyseessä on niin sanottu suuri kielimalli, joka kykenee tuottamaan ja analysoimaan tekstisisältöjä. Muutoksen myötä tekoälyn käyttöä kunnan tehtävissä voidaan jatkossa lisätä ja samalla pilotoida eri käyttötarkoituksia ja mahdollisuuksia, joilla tekoäly voi tehostaa kunnan toimintoja. Copilotilla pystytään ainakin saamaan apua esimerkiksi tekstien ja asiakirjojen laadintaan, tiedon analysointiin sekä sisältöjen koostamiseen.

Tekoälyn käytössä on huomioitava myös turvallisuusnäkökulmat, tietoturva ja tietosuoja. Ulkoiset palveluntarjoajat ja verkkoselainpohjaiset sovellukset eivät toimi kunnan sisäverkossa, joten tekoälylle syötetty tieto saattaa tallentua kunnan ulkopuolelle ja päätyä väärin käsiin. Tämän vuoksi salassa pidettävää tai henkilötietoja sisältävää dataa ei saa sovelluksiin syöttää. Tällä hetkellä käytössä oleva M365 Copilot käyttö työpaikan tilillä onnistuu niin, että käyttäjän ollessa kirjautuneena työpaikan käyttäjätunnuksilla pysyvät käsiteltävät tiedot organisaation tenantin sisällä. Täten mitään tietoja ei käytetä tekoälymallien koulutukseen. Tästä huolimatta salassa pidettävää tietoa ei voi tekoälyn avulla käsitellä.

Lisäksi on huomioitava, että tekoälyn käyttöä kunnan toiminnoissa säädellään lainsäädännössä. Esimerkiksi hallintolaissa (434/2003) säädetään asian ratkaisemisesta automaattisesti. Hallintolain 53 e §:n mukaisesti viranomaisen voi ratkaista automaattisesti asian, johon ei sisälly seikkoja, jotka edellyttävät tapauskohtaista harkintaa, tai johon sisältyvät tapauskohtaista harkintaa edellyttävät seikat virkamies tai muu asian käsittelijä on arvioinut. Ratkaisemisen on perustuttava sovellettavan lain ja etukäteisen harkinnan perusteella laadittuihin julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain ([906/2019](#)) 2 §:n 16 kohdassa tarkoitettuihin käsittelysääntöihin.

Tiedonhallintalaissa (905/2019) säädetään lisäksi siitä, että automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönotto vaatii merkittävää dokumentointia muun muassa päätöksenteon käsittelysäännöistä. Lain 28 d §:n mukaisesti toimintaprosessista vastaavan viranomaisen on tehtävä ennen automaattisen ratkaisumenettelyn käyttöönottoa päätös (*käyttöönottopäätös*). Päätöksen tulee sisältää mm. perustelut käyttöönotosta, käyttöönoton edellytyksistä ja sovelletuista säännöksistä.

Tekoälyä ei voida siis ottaa suoraan käyttöön esimerkiksi päätöksenteossa ilman erittäin tarkkaa harkintaa. Laajamittaisempi tekoälyn hyödyntäminen päätöksentekoprosesseissa vaatisi merkittäviä investointeja erillisiin tekoälyratkaisuihin myös sen vuoksi, että henkilötietoja tai salassa pidettävää tietoa ei saa käsitellä avoimissa, julkisissa tai ilmaisissa tekoälysovelluksissa. Kunnalla käytössä olevissa päätöksentekojärjestelmissä ei ole

suoraan olemassa rajapintoja tekoälysovelluksiin, vaan näiden käyttöönotto vaatisi investointeja, joihin ei nykyisessä taloustilanteessa ole nähty järkeväksi ryhtyä. Lisäksi tekoälyn kenttä kehittyi niin nopeasti, että tässä tilanteessa taloudelliselta liikkumavaraltaan ahtaalla olevan kuntatoimijan on perustellumpaa odottaa ratkaisujen vakiintumista myös kuntakentän toimijoille.

AI-työkaluja sekä automaatoratkaisuja voidaan nykyisin hyödyntää myös esimerkiksi taloushallinnon prosesseissa, mutta näidenkin käyttöönotto vaatisi järjestelmäinvestointeja. Kunnalla ei ole suoraan käytössään sellaisia tietojärjestelmiä, jotka mahdollistaisivat laajamittaisen automaation käyttöönoton kyseisissä prosesseissa. Tekoälyä hyödyntäviä ohjelmistoja ja järjestelmiä on tullut viime vuosina runsaasti saataville. Järjestelmissä on monia erittäin toimivia ominaisuuksia, mutta pääosin kyse on aina uusista järjestelmistä, joiden käyttöönotto Mynämäessä edellyttäisi erillistä järjestelmähankintaa.

Ennen investointia on hankintalainsäädännön sekä kunnan hankintaohjeistusten mukaisesti toteutettava mahdolliset kilpailutukset, jolloin järjestelmän hankinta tuottaisi usein ensivaiheessa merkittävät kustannukset. Kustannusvaikutus voi tasaantua pidemmällä tarkastelujaksolla, mutta toimivia järjestelmiä ei ole perusteltua lähteä kilpailuttamaan tässä taloustilanteessa. Mikäli järjestelmähankintoja tulevana vuosina toteutetaan, tulee hankinnoissa huomioida vaatimusmääritellyn kautta myös mahdollisuus tekoälyn hyödyntämiseen. Pääosin nykyisissä ohjelmistoissa mahdollisuutta tekoälyn hyödyntämiseen ei suoraan ole olemassa.

Tekoälyn hyödyntäminen kunnan toiminnoissa

Valtuustoaloitteessa on esitetty kysymys siitä, millä tavoin kunta voisi hyödyntää tekoälyn tarjoamia mahdollisuuksia toimintansa tehostamisessa. Selvitystyön perusteella voidaan todeta, että erityisesti pienen kunnan olosuhteissa suurimmat hyödyt saavutetaan kevyillä, kustannustehokkailla ratkaisuilla, jotka tukevat henkilöstön päivittäistä työtä. Laajoihin prosessi uudistuksiin tai kalliisiin järjestelmäinvestointeihin ei ole tällä hetkellä taloudellisia perusteita. Pienen kunnan osalta tehokkain tapa hyödyntää tekoälyä on pienimuotoinen ja käytännönläheinen lähestymistapa, joka tuo merkittäviä ajansäästöjä ilman lisäkustannuksia tai rakenteellisia muutoksia.

Käytännössä tämä tarkoittaa työntekijöiden työn tehostumista tekoälyn käyttöä lisäämällä esimerkiksi tiedonhaun, laajojen tietoaineistojen analysoinnin sekä tekstien luonnostelun, tiivistämisen ja selkeyttämisen osalta. Tekoälyä voidaan hyödyntää dokumenttien laadinnassa sekä oikoluvussa. Osalle kunnan henkilöstöstä tekoälyn käyttö on tuttua jo nyt, mutta osalle henkilöstöstä tekoälyn hyödyntäminen vaatii opettelua. Kokonaisuudessaan tuleekin huomioida henkilöstön kouluttaminen tekoälyn käyttöön myös niiltä osin, ettei tekoälyä saa käyttää esimerkiksi henkilötietojen analysointiin eikä tekoälysovelluksiin saa viedä salassa pidettävää tietoa. Päätöksenteossakin tekoäly voi

lähinnä toimia taustatiedon keräämisen tukena, itse päätöksiä ei tekoälyllä saa tehdä.

Kunnassa on tunnustettu, että tekoälyn toimintaperiaatteiden ymmärtäminen ja tekoälyn hyödyntäminen on yksi tulevaisuuden taito myös työelämässä. Työntekijöitä, oppilaita ja opiskelijoita kannustetaan tekoälyn vastuulliseen käyttöön ja opetteluun tulevaisuudessa. Juuri tämän vuoksi tekoälyä hyödynnetään myös jo nyt kunnan opetustoimessa. Esimerkiksi opetuksessa tekoälyä on hyödynnettävä pääosin oppimisen välineenä ja työkaluna muiden joukossa. Oppilaiden ja opiskelijoiden on tärkeä ymmärtää, miten tekoälyä voi hyödyntää ja mitä hyötyjä siitä voi olla opiskelussa, tiedonhaussa ja tulevaisuuden työelämässä.

Opetustoimen puolella on laadittu sisäinen ohjeistus *Tekoäly opetuksessa: ohjeita opettajille*, jossa käydään läpi hyviä ja vastuullisia toimintatapoja, eettisyyttä ja tekoälyn käyttötarkoituksia osana opetusta. Tekoälyä hyödyntäessä on aina huomioitava tietosuoja ja ohjelmiin liittyvät riskit sekä rajoitukset. Ohjeistuksen mukaan käyttämällä tekoälytyökaluja opetuksen suunnittelun, arvioinnin ja ohjauksen tukena opettaja kasvattaa omaa osaamistaan ja ymmärrystään tekoälyn mahdollisuuksista ja rajoitteista. Samalla oppilaat ja opiskelijat oppivat kriittikkiä tekoälyä kohtaan, ymmärtävät vastuullisuuden, tekijänoikeuksien ja tietosuojan merkityksen tekoälyn käytössä.

Valtiovarainministeriön johdolla on valmisteilla Tekoälymuutos 2036 -visiotyö. Tarkoituksena on, että julkishallinnon saralla otetaan kantaa siihen, miten tekoälymuutokseen suhtaudutaan julkisella sektorilla ja mitä tekoälymuutoksella tavoitellaan päätavoitetasolla. Samalla tarkastellaan esimerkiksi lainsäädäntöpohjan päivitystarpeita tekoälyn käyttöönoton lisääntyessä. Mynämäen kunta jää seuraamaan myös tämän visiotyön etenemistä.

Esittelijä: Kunnanjohtaja Maisila Carita

Päätösehdotus: Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto merkitsee yllä olevan vastauksen keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen tekoälyn hyödyntämisestä kunnan toiminnoissa tiedoksi ja toteaa aloitteen loppuunkäsittelyksi.

Päätös: